

A ROCHA

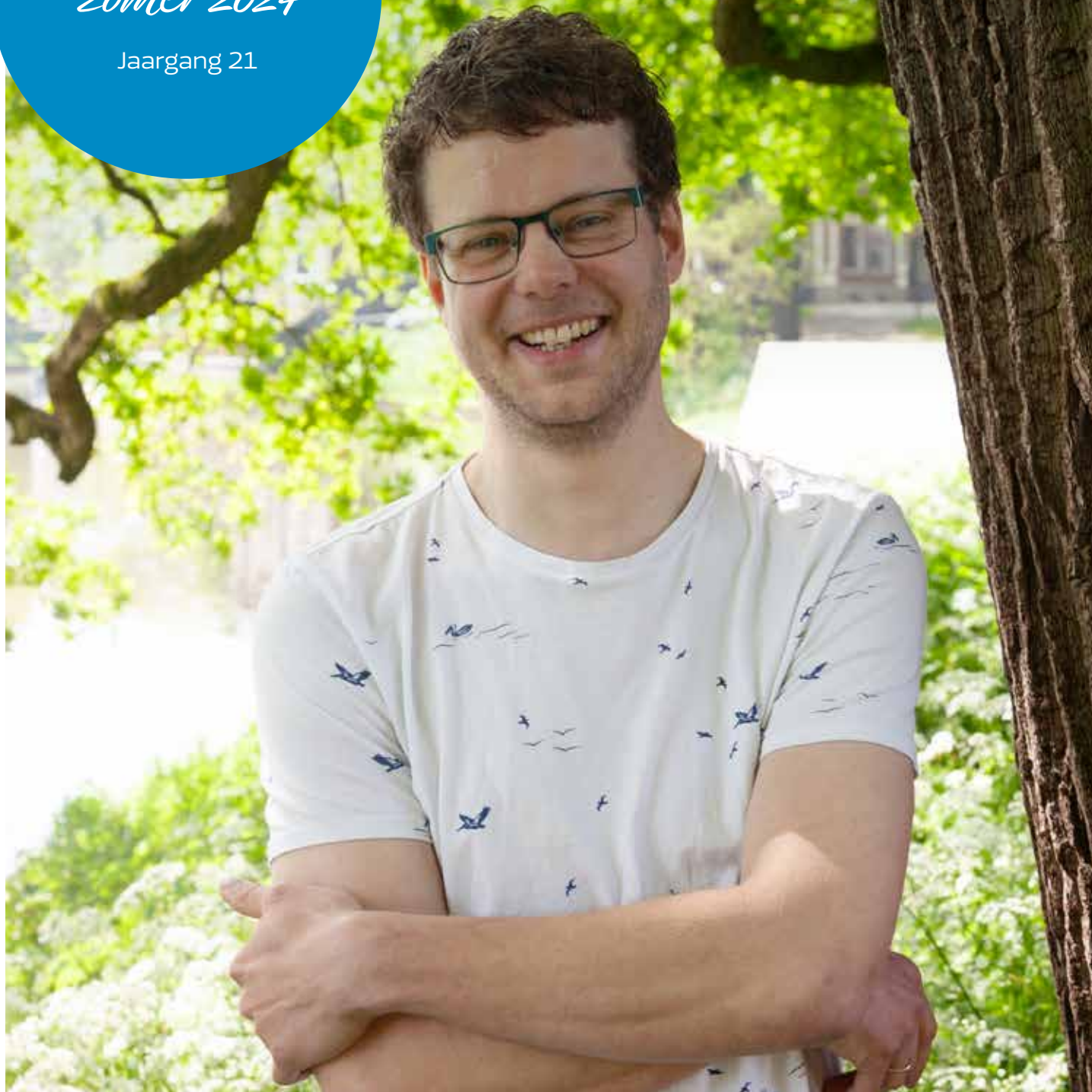
NEDERLAND

MAGAZINE

zomer 2024

Jaargang 21

Bomen met William
Liefde voor de natuur

Wilgen knotten in Zwolle
Behoud van biodiversiteit

Plant een boom
in je tuin of in Afrika

KIJKEN

Naar het bomenmuseum

Ga zelf op pad en bewonder de bomen. Je kunt naar het bos gaan, maar ook naar het honderd jaar oude nationale bomenmuseum Gimborn in Doorn. In een parkachtig landschap van 29 hectare staan ruim 3000 soorten bomen en struiken. Een unieke botanische collectie met exemplaren afkomstig uit de hele wereld. www.bomenmuseum.nl

De film 'The hidden life of trees'

Deze film is gebaseerd op de bestseller Het verborgen leven van bomen. Boswachter Wohlleben laat de verborgen wereld van de bossen zien, het zogenaamde 'wood wide web' van bomen die met elkaar communiceren.

→ *Op arocha.nl/kids vind je leuke activiteiten voor kids!*

LUISTEREN

Podcast 'Eik & Ik'

In deze podcast gaat Wim Eikelboom op zoek naar eerherstel voor de eik. Hij spiegelt zichzelf. Wim verzamelt verhalen die je verrassen en die je anders laten kijken naar eiken. Eik & Ik is een podcast van de EO en de NPO1 campagne. www.podcastluisteren.nl

Lied 'All your works are good' – Julie Lee, Jill Phillips en Sandra McCracken (Psalm 104)

Verrassend veel Psalmen gaan over bomen. 'All your works are good' is een loflied op de schepping. Van het album From smallest seed: The A Rocha project.

Lied 'Welzalig de man' – Sela (Psalm 1)

Want hij is als een boom geplant aan waterstromen... Je vindt de liederen op Spotify of Youtube.

LEZEN

Het geheime leven van bomen – David Haskell

Twaalf bomen, twaalf verhalen: wat ze ons vertellen over de inhoud en schoonheid van het leven. De verbondenheid van ons menselijke leven met de bomen wordt in dit boek op een mooie manier uitgewerkt.

Bomen en bossen: Bondgenoten voor een leefbare aarde – Ton Lemaire

Dit boek is een prachtige ode aan bomen en bossen en een stevig pleidooi voor een groene, gezonde aarde. Wil je na het lezen van dit magazine nog meer weten over het belang van bomen en genieten van de schoonheid van een boom? Dan is dit boek een aanrader.

Het verborgen leven van bomen voor kinderen – Peter Wohlleben

Slapen bomen 's nachts? Kunnen ze met elkaar praten? Dit boek geeft je een kijkje in het verborgen leven van bomen. Boswachter Peter Wohlleben schreef voor volwassenen al verschillende boeken over de natuur, met internationaal succes. Dit is zijn eerste kinderboek.

Climate Stewards

Bereken je CO₂-voetafdruk, verminder wat je kunt en compenseer de rest. Daarmee steun je onze projecten, die niet alleen CO₂ vastleggen, maar ook bijdragen aan het levensonderhoud van de lokale gemeenschappen en de biodiversiteit. Liever een donatie maken? Dat kan ook! Hartelijk dank voor uw bijdrage. Kijk op climatestewards.nl voor meer info.

Colofon
Stichting A Rocha Nederland
Orinocodreef 5c
3563 ST Utrecht
Tel. 085-4011360
nederland@arocha.org

www.arocha.nl (Nederland)
www.arocha.org (internationaal)
KVK nummer 32095673
IBAN NL 45 TRIO 2000 6140 43
Klimaatprogramma Climate Stewards
IBAN NL 96 TRIO 0379 2160 27

Redactie: Esther Gijsbertsen, Wilma van der Veen, Marjoke Knoop en Annemarie Westerbeek
Correctie: Marleen Korsaan
Fotografie: Marjoke Knoop, A Rocha Kenya, Wim Eikelboom
Vormgeving: Vera Voskuilen
Drukwerk: Zalsman Kampen

Voorwoord

Bos en bomen zijn emotie. Is het omdat een boom zich niet kan verdedigen, dat het ons raakt als een boom wordt omgezaagd? Is het besef van tijd, omdat dikke bomen meestal ook heel oud zijn? Als rentmeester en bosbeheerder bij Staatsbosbeheer is het beheer van bos onderdeel van mijn werk. Ik kom veel bomen tegen, zowel oude als jonge. Maar het is veel meer dan alleen zorgen voor bomen: in bos voel ik mij thuis. En ik niet alleen: vele planten- en diersoorten voelen zich er thuis. Ze zijn onderdeel van het 'systeem', of anders gezegd: ze leven ervan.

Wij mensen zijn ook onderdeel van dat systeem. Maar dat ervaren we niet meer. Veel mensen voelen echter wel diverse emoties als een dikke, oude boom wordt verzaagd tot hout. Het voelt een beetje als 'ouderen: die laat je met rust'. Het prachtige hout dat zich toont dwingt ook respect af. In de houtnerven worden beschadigingen zichtbaar. Bosbrand (zichtbare resten van roet), oorlogen (bomscherven), klimaat (smalle groeiringen), nesten (holle gaten). De tijd van leven toont zich met littekens. Bomen maken duidelijk dat wij allen voorbijgangers zijn.

Wij, bosbeheerders, staan op de schouders van onze voorgangers. Het enige dat wij kunnen doen, is met kennis over het verleden zorgen voor de toekomst. Het beheer van bos maakt bescheiden. Soms zien maatregelen er desastreus uit, maar het besef dat je ingrijpt in iets dat veel groter is dan jezelf, zit er diep bij ons in. Want het gaat niet om hout alleen,

maar om natuur, vogels, rust, wilde dieren en zoveel leven meer. Voor de bosbeheerder is het 'tasten en zoeken' naar die beheermaatregelen die het bos beter maken, mooier en met meer biodiversiteit. Met uiteindelijk als consequentie dat daar een boom voor wordt gekapt.

Het maakt dat ik soms het gevoel heb met één been in de hof van Eden te staan. Alles komt bij elkaar: ik mag in het bos sturen, oogsten én mijzelf verwonderen.

John Smits is als rentmeester en bosadviseur werkzaam bij Staatsbosbeheer en actief bij A Rocha Bennekom.

Staatbosbeheer bestaat dit jaar 125 jaar!

Dit wordt gevierd met het 'Jaar van het bos'. Om het Jaar van het bos te vieren staan bomen en bos in 2024 een jaar lang op verschillende manieren in de schijnwerpers. Zo delen boswachters verhalen over bomen en bos, komt er een extra feestelijke landelijke viering van de Boomfeestdag en worden in het hele land speciale Van boom tot bos-wandelingen uitgezet om van bomen en bos te genieten. www.staatsbosbeheer.nl/jaar-van-het-bos

Bomen met William de Jong

Coördinator Lokale groepen bij A Rocha Nederland

William werkt sinds oktober 2023 bij A Rocha als coördinator van de lokale groepen. Een bevlogen natuurkenner, kom ik al snel achter. Tijd voor een goed gesprek.

Welke natuurexcursie zou je willen doen als alles mogelijk (en dus ook niet milieuvervuilend) was?

William de Jong weet er snel een antwoord op te vinden. 'Ik zou teruggaan naar de Pantanal, het grootste draslandschap ter wereld. Het gebied ligt voor het grootste deel in Brazilië en heeft een heel hoge soortenrijkdom. Ik was daar voor het afstudeeronderzoek van mijn studie Bos- en Natuurbeheer en dat was een en indrukwekkende ervaring!'

Ik kom al snel te weten wat de passie is van William: natuur in brede zin. Hij is sinds kort de Coördinator Lokale Groepen bij A Rocha Nederland en het is verrassend om te merken hoe groot de reikwijdte van zijn natuurliefde is. William heeft door zijn studie kennis van processen en wetenschappelijke inzichten, maar is ook een kanjer in het herkennen van vogels, insecten, paddenstoelen en noem maar op. Daarnaast houdt hij van zijn moestuin en is lezen over de natuur voor hem altijd weer boeiend.

Op dit moment volgt hij ook de studie theologie aan de Evangelische Theologische Faculteit in Leuven. Zo wordt zijn achtergrond een prachtige bundel van theorie en praktijk die mooi aansluit bij de missie van A Rocha. Het lijkt dan ook of William geknipt is voor de functie Coördinator Lokale Groepen. Of zoals hij het zelf zegt: 'Met deze job komen mijn kennis en mijn idealisme samen!'

Ik kom al snel te weten wat de passie is van William: natuur in brede zin

Tekst: Wilma van der Veen | Foto's: Marjoke Knoop

Hoe natuurliefde groeit

'Als kind al was ik graag in de natuur. Ik vond het heerlijk om daar rust te vinden en om te ervaren dat je in de natuur mag zijn wie je bent. Bovendien was ik toen al geboeid door de namen van planten en dieren. Zo groeide mijn interesse. Ik ben gezegend met een goed geheugen en daardoor lukte het me om al die namen te onthouden. Bovendien heb ik oog voor detail en met een beetje geduld kom je dan een heel eind. Tijdens mijn studie in Wageningen kwam ik door medestudenten in aanraking met het werk van A Rocha en zo raakte ik betrokken bij de organisatie', aldus William.

Elke groep zijn eigen accent

William is inmiddels al een tijdje bezig in deze nieuwe rol en de vraag is dan ook wat wij van zijn bijdrage kunnen verwachten. Enthousiast vertelt hij: 'Ik heb een enorme waardering voor elke werkgroep die er is. Iedere werkgroep heeft een eigen accent en eigen mogelijkheden. En daar waar het op prijs gesteld wordt, wil ik graag ondersteunen. Dat kan heel praktisch zijn, maar ook om met elkaar na te denken over stappen die wellicht nog gezet kunnen worden. De sfeer op landelijke dagen heeft mij altijd verrast. Het is een soort combinatie van vrolijk bezig zijn en serieus nadenken over de natuur. Dat wil ik ook nu graag vormgeven: aanhaken bij de lokale groepen en nadenken over het beschermen en bevorderen van de biodiversiteit in brede zin. Voor mijzelf is het actief bezig zijn in de natuur altijd een energiegever en hopelijk is dat voor werkgroepleden ook zo. Elkaar enthousiasmeren dus!'

Het zou mooi zijn als iedereen leerde kijken naar de natuur

Verwondering voor iedereen

William helpt als vrijwilliger bij soorteninventarisaties en is ook betrokken bij waarneming.nl. Dat is een website waarop natuurwaarnemingen in Nederland worden verzameld die door iedereen kunnen worden ingezien. Zo levert hij een bijdrage aan de verspreidingsatlas van Nederland. Een doelstelling die bij hem past. Samenwerking met andere organisaties, ook op lokaal niveau, ziet hij als een goede mogelijkheid om met elkaar de natuur te dienen.

Het is belangrijk om iedereen te betrekken bij de natuur, volgens William. 'Niet alleen werkgroepen kunnen elkaar inspireren om zich blijvend te verwonderen over de geheimen en de schoonheid van de natuur, ook buitenstaanders kunnen meegenomen worden in deze verwondering! Het zou mooi zijn als iedereen leerde kijken naar de natuur. Als je goed leert kijken, leer je het ook meer te waarderen. Er is zoveel om je over te verwonderen: een sterrenlucht, de sneeuw, de wind die door de bomen ruist... Zelf kan ik heel erg genieten van de bergen, maar ook van het heuvellandschap van Zuid-Limburg. Immense hoogtes, weidsheid en afwisseling geven een heel bijzondere ervaring.'

Voor de een is zorg dragen voor de schepping een daad van aanbidding, voor de ander is juist het genieten van de schepping op een stille plek een vorm van aanbidding. Hoe meer mensen gemotiveerd raken om de natuur een onderdeel van hun leven te maken, hoe meer verwondering het zal opleveren. En dat zal de natuur alleen maar ten goede komen.'

Bomen planten voor groentjes

Marjoke Knoop is
communicatiemedewerker
bij A Rocha Nederland

Een groen hart, zo durf ik mezelf wel te typeren. Zo'n tien jaar geleden, in verwachting van ons eerste kind, begon het te groeien. Vanuit de wens om zo natuurlijk en gezond mogelijk voor dit jongetje te zorgen, ging ik op zoek. Al snel waren de wasbare luiers ingeslagen, was de babykamer tweedehands gekocht, de keuze voor borstvoeding gemaakt en moest alles 'eco' en 'bio' zijn. Ik werd een groene gekkie, schreef met tien andere vrouwen een boek over duurzaam en fair leven (*Groen op hakken*) en dreef mijn man en mezelf soms tot waanzin met mijn duurzame ambities.

Vorig jaar zomer solliciteerde ik bij A Rocha voor de rol van communicatiemedewerker. Een groene organisatie. Past perfect, dacht ik zo. En ja, dat past perfect. Een perfecte plek om te groeien. Want ik kwam er al snel achter dat ik weliswaar een groen hart heb, maar een groentje ben op het gebied van natuurkennis. Bij A Rocha kleurt mijn hart nu veel meer tinten groen: ik leer elke dag iets over de natuur en mijn drive om duurzaam te leven heeft zich verdiept. Het is niet alleen gebaseerd op de gedachte dat God de aarde goed heeft geschapen en het dus wijs is om zo dicht mogelijk bij die oorsprong te blijven. Het is ook liefde voor hoe prachtig Hij alles heeft gemaakt en de wens om de natuur te beschermen. Want die prachtige schepping wordt bedreigd door onze manier van leven.

Naast duurzaam leven kun je ook in je directe omgeving iets doen voor de schepping. Je eigen tuin is ook een stukje natuur en door hoe je deze inricht kun je iets doen voor de biodiversiteit. Nu heb ik geen groene vingers, maar een boompje planten lukt nog wel. En als iemand mij vertelt welke planten een mooie aanvulling zijn, plant ik die er ook bij. William heeft een mooie selectie bomen gemaakt die je hiernaast vindt. Dus met een groen hart en wat goed advies, kan ook een groentje iets concreets bijdragen aan Gods schepping.

Waar koop je een duurzame boom?

Als je een boom of plant wil kopen, let dan goed op dat deze duurzaam gekweekt wordt. Helaas zitten veel planten in reguliere tuincentra vol schadelijke bestrijdingsmiddelen. Kijk op biotuinwijzer.nl voor een verantwoorde kweker bij jou in de buurt of online.

*Plant ook een inheemse boom in je tuin!
Kies bijvoorbeeld een van deze:*

Eenstijlige meidoorn

heeft in april prachtige witte bloemen en wordt bezocht door heel veel insecten. Vanwege zijn doorns vind je hem vaak in hagen. Vogels zijn dol op de bessen.

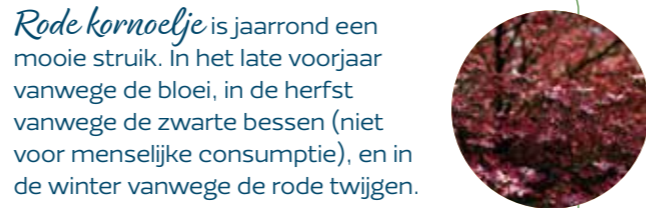

Hazelaar bloeit vroeg in het voorjaar met geelgroene katjes. De vruchten zijn eetbaar, ook vogels en kleine zoogdieren profiteren daarvan.

Sporkehout

wordt ook wel Vuilboom genoemd. Een heel goede plant voor wilde bijen en vlinders en dus een zeer waardevolle toevoeging aan de biodiversiteit. De bessen zijn licht giftig en zouden een laxerende werking hebben, vandaar de naam vuilboom.

Rode kornoelje is jaarrond een mooie struik. In het late voorjaar vanwege de bloei, in de herfst vanwege de zwarte bessen (niet voor menselijke consumptie), en in de winter vanwege de rode twijgen.

Gelderse Roos

is een inheems alternatief voor de exotische vlinderstruik. Naast vlinders trekken de witte bloemen (mei/juni) ook veel andere bestuivende insecten. De rode bessen zijn erg bitter en daardoor niet eetbaar voor mensen, maar vogels eten er heel graag van.

Liever een andere boom? Kijk op boomkiezer.nl, hier vind je voor elk type grond en omgeving de juiste inheemse boom!

De knotwilg: kanjer van het Nederlandse landschap

De knotwilg is een echte mensenboom. Want zonder de mens geen knotwilg. Het kortwieken van wilgen is een van de leukste natuurklussen van A Rocha Zwolle.

Tekst en foto's: Wim Eikelboom

De knotwilg is een echte mensenboom. Want zonder de mens geen knotwilg. Het kortwieken van wilgen is een van de leukste natuurklussen van A Rocha Zwolle.

Het knotten van knotwilgen is een plezierige bezigheid voor alle leeftijden. Volwassenen en jongeren mogen met een laddertje tegen de stam de takken te lijf gaan met een zaag. Knotwilgen worden om de vier jaar afgezet. Als het langer duurt worden de takken te dik om met de hand te zagen. Wilgenhout groeit snel en is dus zacht en soepel zaagbaar. Het vlijmscherpe gereedschap voor het knotten is in bruikleen via Landschap Overijssel.

Kinderen slepen de pas afgezaagde takken naar een verzamelpunt. Iemand vraagt of ze een paar takken mag meenemen voor haar konijnen, want die vinden het heerlijk om aan verse wilgentakken te knagen. Niet alleen konijnen ... want even later komen de koeien die in de uiterwaarden grazen ook nieuwsgierig langs. Ze beginnen meteen aan het wilgenblad te peuzelen. Kennelijk is het voor de koeien een lekkernij waar ze normaal gesproken niet bij kunnen.

De werkgroep onderhoudt al jaren een paar rijen knotwilgen in de uiterwaarden van de IJssel. Het

zijn fraaie oude karakters. Knotwilgen horen bij de kroonjuwelen van het Nederlandse landschap. Het knotten van wilgen werd al in de prehistorie gedaan. Waarschijnlijk gebruikte men de takken als veevoer, als materiaal voor het maken van touw en bijenkorven en mogelijk ook voor andere doeleinden. Als je eenmaal begint met het knotten van een wilg, moet je het blijven doen, anders worden de takken zo zwaar dat de wilg uit elkaar valt.

De bomen sieren oevers van sloten en watergangen. Met hun gebogen vormen zijn ze voor velen een hoopvolle afspiegeling van het menselijk bestaan: ondanks de snoeibeurten blijft er groeikracht en levenslust. Knotwilgen geven niet snel op. Ze lopen telkens opnieuw uit en zijn een ster in het aanpassen aan veranderende omstandigheden, zolang de bodem maar voldoende vochtig blijft.

Bij het Bijbelse beeld van 'een boom geplant aan waterstromen', denken veel mensen aan de knotwilg. Alleen geeft de knotwilg geen vrucht. De boom is wel van essentieel belang voor veel insecten. De knotwilg is in het voorjaar koploper in bloei. Voor de eerste wilde bijen zijn knotwilgen een geliefde stuifmeelbron. In een aantal broeden wilde eenden.

*Wist je dat...
op een wilg meer
dan 400 mijten- en
insectensoorten
voorkomen?*

Dilemma: boom of man

Het is 2022. Sinds kort wonen we op een andere plek, in een klein huisje in het mangrovegebied, grenzend aan Mida Creek. We worden omringd door wuivende palmbomen en lemen hutten. Een heerlijke plek, midden in de natuur.

Op een middag horen we de ritmische slagen van een 'panga' (kapmes). Een blik over het hek van palmbladeren onthult een man die met ferme slagen de stam van een palmboom bewerkt. Jaap start een praatje en vraagt waarom de man de boom aan het kappen is. Hij krijgt te horen dat dit een opdracht is van de eigenaar van het stuk grond waarop de boom staat. Er volgt een pleidooi voor het behoud van de palmboom. Jaap probeert de man te overtuigen dat de jonge palm die ernaast staat de schaduw van de grote palmboom nodig heeft om te kunnen groeien. Ze hebben elkaar nodig.

De man luistert geduldig en herhaalt nogmaals dat hij opdracht heeft van de eigenaar. 'Wat moet ik?' vraagt hij. 'Als ik de boom niet omhak, krijg ik geen geld en heeft mijn gezin geen eten.' Ja, daar kan je nog lang over bomen, maar dat snijdt geen hout. Dit is of vanavond honger of een boom minder. Hier ontmoeten twee leefwerelden elkaar. Leef bij de dag: blij zijn als je vandaag een volle maag hebt. En denk lange termijn, want mensen en bomen hebben elkaar nodig, generaties door.

In overleg met de eigenaar wordt besloten om de boom te sparen. Een mooi resultaat voor de boom.

Esther Gijsbertsen woonde en werkte samen met haar gezin van 2013–2015 bij A Rocha Kenya. In 2021–2022 waren ze terug in Kenia. Esther is nu coördinator van Dorpsakker De Parel.

En de man? Ook voor hem wordt gezorgd. Van Jaap krijgt hij het geld dat hij voor het kappen zou hebben gekregen. Want zoals bomen elkaar nodig hebben, hebben mensen elkaar ook nodig om te kunnen groeien.

Dit verhaal staat symbool voor het werk van A Rocha Kenya. Met de projecten van A Rocha Kenya worden kwetsbare natuurgebieden beschermd, in samenwerking met de mensen die er leven. Illegale houtkap, het winnen van houtskool en stroperij tegengaan betekent een alternatief bieden aan de lokale bevolking om inkomen te genereren. Een project dat echt mijn hart heeft is ASSETS (Arabuko Sokoke Schools & Eco Tourism Scheme). A Rocha betaalt de helft van het schoolgeld voor kinderen waarvan de ouders weinig inkomen hebben. Voorwaarde is dat zij een duurzame levensstijl ontwikkelen. De gezinnen volgen in hun dorpen lessen van A Rocha over de waarde van hun leefgebied, starten hun eigen boomkwekerij en worden zo ambassadeurs van hun waardevolle leefomgeving.

Een win-win situatie voor iedereen: kinderen krijgen onderwijs en families verduurzamen hun levensstijl zodat het bos gespaard blijft. Sponsorgeld wordt o.a. gegenereerd met ecotoerisme. Voor een groot gedeelte is het project ASSETS afhankelijk van giften. Om een idee te geven: voor ongeveer 300 euro per jaar kan een kind een jaar naar de middelbare school.

Voor meer informatie over het werk van A Rocha Kenya, kijk op: www.assets-kenya.org of www.arocha.or.ke

Doneer een boom in Kenia!

Doneer een boom en steun hiermee het ASSETS project. Voor elke gedoneerde euro wordt een boom geplant! Scan de QR code of ga naar arocha.nl/webshop.

